

Egy különös személyiség: Fehér Sándor

1949 és 52 között az Egri Erdőgazdaságnál dolgozott ez a különleges, nem mindennapi egyén, aki fordulatossá életével vonta magára az erdészársadalom figyelmét.

A tiszafüredi villanyszerelő és járási párttitkár a MÁLLERD megszűnésével, az Egri Erdőgazdasági Nemzeti Vállalat megalakulásakor, 1949 tavaszán lépett be az erdőgazdasághoz mint gondnokhelyettes Szilvásváradon.

A fordulat éve után az új hatalom saját képére formálta át az erdészetet. Leváltotta az erdőmérnököket a gazdaságok éléről, káderigazgatókat nevezett ki, az erdőgazdálkodók mellé gondnokhelyetteseket nevezett ki, akiknek feladata a nagy politika elvárásainak teljesítése volt elsősorban személyzeti kérdésekben. A 20-25 gondnokhelyettes személyét tekintve igen tarka kép tárul elénk. Voltak közöttük jól képzett, kiváló erdészek, elismert szakemberek, többségük azonban fizikai munkából kiemelt, képzettség nélküli káder ember volt.

Fehér Sándor azok közé tartozott, akiknek erdészeti szakismertei nem voltak, annál inkább politikai gyakorlat és a hatalomhoz való hűsége tette alkalmassá erre a posztra. Nem volt könnyű dolga, mert egy olyan gondnok mellé került, aki erős egyéniség volt, kiváló szakmai ismeretekkel. Kárpátaljáról jött Szilvásváradra 45 után határozott elképzelésekkel, célokkal. Ez az ember

Hibbey Albert volt, akit Szilvásvárad leendő erdőgazdálkodójaként emlegetnek. Fehér Sándor a reakciós, osztályidegen személyek eltávolítását követelte a gondnoktól, és amikor Hibbey erre nem volt hajlandó, ellene tett feljelentést. Vizsgálatok következtek, még az Erdőközpont is belépett az ügy folyamatába, a gondnok lakásán házkutatást tartottak, végül lezárták az ügyet, mert nem találtak terhelő adatot.

Hasonló dolog játszódott le Felsőtárkányban. Fehér Sándort megbízták az ottani szakmunkásképző vezetésével. Működését azzal kezdte, hogy elődjét, *Sziklai Oszkárt* (aki később professzorként vált ismertté Kanadában) feljelentette fegyverrejtegetésért, akit ezért az ÁVÓ meghurcolt.

Fehér Sándor felfelé ívelő pályafutása Recskén folytatódott. A gondnokhelyettesek közül kettőjüket igazgatónak neveztek ki: *Vitai Józsefet* Sándorról a Mátrafüredi (Dél-Mátrai) Erdőgazdasághoz, *Fehér Sándort* pedig a Recski (Észak-Mátrai) Erdőgazdasághoz vezényelték az igazgatói székbe.

Fehér Sándor, az újonnan kinevezett igazgató első meglepő lépése az volt, hogy főmérnöknek azt a Hibbey Albertet kérte fel, akivel Szilvásváradon állandó ellentétben állt. Hibbey azonban ezt nem vállalta, mint írja: „saját és családom becsülete érdekében így kellett döntenem”.

Az igazgatói posztján Fehér Sándor egészen új arcát mutatta be. Beszéltem olyanokkal, akik Recskén a keze alatt dolgoztak. Olyan embernek ismerték meg, aki kiállt a beosztottaiért, megadta nekik amit lehetett. Igazi „vagány embernek” tartották, aki együtt élt, együtt futballozott embereivel. Ugyanakkor nem átalotta hangos motorkerékpárjával megzavarni a bodonyi búcsúsokat, akik azt mondták, hogy ha még egyszer erre jön, bedobják a patakba. Hódolni akart a hatalom vallásellenes politikájának.

Recskről – ahol két évig volt igazgató – Balassagyarmatra vezetett az életút, kineveztek a Nógrád megyei Erdőgazdasági Egyesülés igazgatójának. 1953-ban megszüntették az egyesüléseket,

Fehér Sándor Budapestre került, ahol hamarosan az ERDÉRT vállalat igazgatója lett. Gyors előrelépését annak köszönhetette, hogy minden lépésével igyekezett megfelelni a nagy politikának, és a legmagasabb emberekkel tartott kapcsolatot, állandóan a hatalmi körökben forgott. Mindig jól értesült volt, mindig tudta, hogy kell helyezkednie ahhoz, hogy érvényesüljön. Az 1956-os forradalmat megelőzően egy küldöttséggel már Titónál járt. Akkoriban történt ugyanis, hogy Hruscsov szakított Moszkva ellenséges magatartásával a jugoszlávokkal szemben, felvette velük a kapcsolatot. A magyar politika természetesen követte a hruscsovi magatartást, és szintén kapcsolatba lépett Titóval. Ekkor került Fehér Sándor a Jugoszláviába utazók közé.

Fehér Sándor az ERDÉRT vezérének ismét megmutatkozott pozitív oldaláról. Több olyan kollégát felvett, számukra állást biztosított, akik az 50-es években kisodródtak az erdőgazdaságoktól. Közöttük voltak olyanok, akiket az 50-es években szakképzettség nélkül ültettek igazgatói beosztásba, és később szakemberekkel váltották fel őket, mint például *Vitai József* és *Csillat Lajos* korábbi mátrafüredi igazgatók.

A 60-as évek történései Fehér Sándor életének tragikus végét jelentették.

1964-ben robbant ki az Ónody-ügy néven országosan ismertté vált szerteágazó történet, amelynek száalai a legfelső politikai körökhöz vezettek. Az ügyet teljes terjedelmében *Tischler János* interneten is megjelent írásából ismerjük. *Ónody Lajos*, az Éttermi és Büfélé Vállalat igazgatója korát jóval meg-

A hónapok régi magyar neve

Amikor első alkalommal találkoztam hónapjaink régi magyar nevével egy naptárban, olvasás közben végigpergett előttem egy teljes esztendő. Láttam a hófergeteget, ahogy végigszáguld erdőn-mezőn; az olvadó jeget a folyón, a tavasz első óvatos virágait, a hűvös szél által borzolt réteket és legelőket; az éledő fákat és bokrokat, ragyogó smaragdzöldbe öltözködve, s az életet adó áldott Nap aransárga sugaraival borított virágos mezőket; a terméstől roskadozó gyümölcsösöket, az érett kalászatokat, amint lágyan hajladoznak a szélben; az aratókat a földeken, ahol a frissen kaszált tarló illata mindent betölt; aztán szántó-vetőgépek szorgoskodnak mindenütt, s a kis magoncok féltősen megbújnak a földben; végül az erdők tarka ruhába öltöznek, majd köntösüket féltősen a földre ejtik, és a vastag lombtakaró alatt az új életről álmodik FÖLDANYÁCSKÁNK.

Január – FERGETEG hava
Február – JÉGBONTÓ hava
Március – KIKELET hava
Április – SZELEK hava
Május – ÍGÉRET hava
Június – NAPISTEN hava

Július – ÁLDÁS hava
Augusztus – ÚJ KENYÉR hava
Szeptember – FÖLDANYA hava
Október – MAGVETŐ hava
November – ENYÉSZET hava
December – ÁLOM hava

Segíts, hogy a feledés homálya ne rabolja el tőlünk régi hagyományaink és múltunk tengernyi emlékét. Hiszen a múlt nélkül nincs jelen és nincs jövő.

Közreadja:

Dobay Pál

előzve, kiváló üzletemberként országos nagyvállalattá fejlesztette cégét. Sok nagy emberrel tartott kapcsolatot, sokakkal jót tett, ugyanakkor ellenségeket is szerzett. Valakik, akik nem nézték jó szemmel a sikeres embert, adatokat gyűjtöttek ellene, és elindították az eljárást Ónody és társaival szemben. A dolog háttérben a párton belüli ellentétek húzódtak meg.

Az „ügy” a kishánai vadászházban (ismertebb nevén Téryf-kastély) történetek miatt kapcsolódik az akkori Mátrai Erdőgazdaság történetéhez, jöllehet az itteni események csak parányi töredékét jelentették a politikai ügyvé terebélyesedett Ónody-ügynek. 1963-ban Kishána-Csikójárás térségében létrehoztak két vadásztiársaságot, a Mackó és a Diána nevűt, amelyeknek tagjai igen magas politikai személyek voltak, mint például *Gáspár Sándor*, a Politikai Bizottság tagja, *Nezvál Ferenc*, igazságügyi mi-

niszter, *Szalai József*, a legfelsőbb bíróság elnöke, és még néhányan a politikai hatalmasságok közül. A tagok között találjuk természetesen *Ónody Lajost*, aki a „rendezvények” fő szervezője volt.

Az „elit” vadásztiársaságok létrehozását *Fila József*, a Mátrai Erdőgazdaság igazgatója kifejezetten ellenezte, annak ellenére, hogy *Balassa Gyula*, az OEF főigazgatója a háttérből támogatta a törekvéseket. Végül Fila feladta a küzdelmet, és 1963-ban Gödöllőre ment igazgatónak. Az őt követő *Hangyál Tibor* engedélyezte társaságok megalakítását. Ekkor kezdődtek el a nagy vadászatok, mulatozások, amelyeket aztán mindenféle valótlán történetekkel felupiroztak. Mindez már sokaknak szemet szúrt.

Fehér Sándor még recski igazgatói idejéből jól ismerte a Mátrát, így szerepe volt a hely kiválasztásában, az események előkészítésében.

Az 1964-ben elindult vizsgálatok,

rendőrségi nyomozások alapján társadalmi tulajdon megkárosítása miatt Ónody Lajost és több társát börtönre és különböző egyéb büntetésre ítélték. A legmagasabb politikai személyek vizsgálat nélkül megúszták.

Fehér Sándornak annyi volt a bűne, hogy a kishánai vadászházat állampénzen, az ERDÉRT vállalat költségére rendeztette be. Amikor megtudta, hogy elene is rendőrségi nyomozás indul, öngyilkos lett. Az a Fehér Sándor, aki sok szálon kapcsolódott a legmagasabb körökhöz, annyi sok embert segített, nem tudta feldolgozni azt a helyzetet, hogy őt valaki felelősségre vonja. Cselekedete nehezen magyarázható, mert Fila József szavaival élve ő csak az ügy „tizedrangú szereplője” volt.

Egy változatos, ellentmondásokkal teli élet így ért szomorú véget.

Wágner Tibor
ny. erdőmérnök

Víz- és tápanyag-visszatartás a gemenci ártéren

Az utóbbi évtizedekben több jelentős program foglalkozott a gemenci térséggel, különösen a vízviszonyok változásaival és változtatásának lehetőségeivel. Ezek sorába tartozik a jelenleg futó, a Duna és végső soron a Fekete-tenger tápanyagterhelésének csökkentését célzó un. GEF projekt is, amelynek keretében vízvisszatartó műtárgyak és kotrások valósulhatnak meg. Természetvédelmi célnak tekinthető, hogy a gemenci hullámterületeken történő víz- és tápanyagvisszatartás a holtágak rehabilitációját, illetve revitalizációját is eredményezze. A tervezett vízkormányzások természetesen hatással lehetnek az erdőkre is. Ezért tartott e témakörben az OEE Erdészeti Vizsgáldálkodási Szakosztálya és a Bajai Helyi Csoport közös kihelyezett rendezvényt 2009. október 21-én Pörbolyön, az Ökoturisztikai Központban. Házigazdánk a Gemenc Zrt., s személy szerint *Bodor László* osztályvezető volt.

Délelőtti előadórészt keretében tájékozódhattak a résztvevők a projekt különböző összetevőiről. Bevezetésként *Gribovszki Zoltán* a Nyugat-magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Karának oktatója, foglalta össze röviden az általános tudnivalókat. Ezt követően *Tornyai Géza* és *Virág Lajos*, a Keviterv Akva Kft. tervezői ismertették a közeljöv-

vőben megvalósuló műszaki beavatkozásokat, a vízvisszatartó műtárgyak típusait, a kotrások helyét és mértékét, valamint a kikotrásra kerülő üledék-depóniák elhelyezési lehetőségeit. A projekthez kapcsolódó monitoring erdészeti és botanikai részének felépítését és a jelenlegi állapot felvételének tapasztalatait *Mesterbázy Attila*, a BioAqua Pro Kft. szakértője foglalta össze. A tervezett beavatkozások (vízvisszatartások és kotrások) várható környezeti, s különösen az erdészeti hatásainak előrevetítésével, illetve modellezésével kapcsolatos vizsgálatok eredményeit *Zsuffa István*, a VITUKI Nonprofit Kft. és *Szalay Miklós*, a Szalay és Papp Mérnöki Iroda munkatársa mutatták be. Az előadásokra a terület erdészeti kezelője képviselőként *Bodor László* osztályvezető reagált, s osztotta meg a jelenl-

vőkkel a témakörrel kapcsolatos gondolatait. Ezt követően a hallgatóság közvetlen kérdéseire igyekeztek az előadók válaszokat adni.

A délutáni program előtt, a Gemenc Zrt. jóvoltából, egy nagyon kellemes és ízletes ebéd keretében, kisebb asztaltársaságokban volt lehetőség a délelőtti hallottak továbbgondolására és megbeszélésére. Az ebédet követően erdei kisvasúti utazással egybekötött terepjáráson vehettek részt a szakosztály és a helyi csoport tagjai, amelynek során a résztvevők benyomásokat szerezhettek a gemenci ártéri erdőkről, erdőgazdálkodásról és a holtág-rendszer aktuális állapotáról. Útközben lehetőség nyílt egy, ma halászati múzeumként funkcionáló, régi ártéri csárda meglátogatására is. A terepi programot *Bodor László* vezette, nagy helyismerettel és szakmai elkötelezettséggel beszélve a gemenci erdőkről és a gemenci erdőgazdálkodás sajátosságairól.

A program során, az aktuális gemenci tápanyag-visszatartási és holtág-rehabilitációs projekt bemutatása keretében nemcsak az ország különböző tájairól érkezett szakosztálytagok, de a helyi csoport tagtársai is gazdagodhattak új ismeretekkel.

dr. Gribovszki Zoltán